

اوراق مشارکت با رعایت ضوابط مربوط می‌باشند. یکی از مشکلات مربوط به این مقوله، سود تعیین شده این طرح است، به طوری که براساس بسته سیاستی-نظارتی بانک مرکزی در سال ۸۸ سود اوراق مشارکت منتشر شده با نرخ علی‌الحساب و حداکثر معادل ۱۶ درصد در نظر گرفته شده است.

با توجه به این امر و با مقایسه سود تثبیت شده طرح مذکور با نرخ تورم جامعه - که براساس پیش‌بینی هیأت چشم‌انداز ماهنامه، معادل ۱۹/۸ درصد در پایان سال ۸۸ برآورد شده است - به راحتی درمی‌یابیم که به هیچ‌وجه حتی در صورت انتشار اوراق مشارکت، استقبال مناسبی از اوراق مذکور از سوی عموم مردم و سرمایه‌گذاران مالی جامعه رخ نخواهد داد، چرا که از به تأخیر انداختن مصرف آتی خود نه تنها سودی عایدشان نمی‌گردد، بلکه رقمی معادل ۳/۸ درصد در مبلغ سرمایه‌گذاری خود متضرر می‌شوند. با توجه به همین امر است که

اکثر قریب به اتفاق کارشناسان اقتصادی کشور به افزایش نرخ‌های بهره بانکی معتقد بوده و آن را در نظام بانکی کشور لازم‌الاجرا می‌دانند.

از آنجا که به هر حال افزایش نرخ بهره بانکی احتمال رکود تولیدی را - به دلیل عدم توان بازپرداخت واحدهای تولیدی در بدهی‌های معوق خود - افزایش می‌دهد، پیشنهاد می‌نماییم که بانک مرکزی همزمان نرخ بهره بانکی را متناسب با تورم افزایش دهد و در کنار آن مجوز انتشار اوراق مشارکت را به واحدهای تولیدی (خصوصاً بخش خصوصی) با نرخ‌های اندکی پایین‌تر از نرخ بهره بانکی بدهد. از این طریق، همگام با کاهش نقدینگی مصرفی - در هر دو روش - شاهد افزایش منابع بانکی و به تبع آن افزایش وام‌های تولیدی در جامعه خواهیم بود که بر این اساس، رشد تولیدات صنعتی، کشاورزی و خدماتی، بدون شک به توسعه و ثبات ارزش پول ملی منجر خواهد شد. ■

ترکیه، الگوی اصلاح نظام پولی

از تورم ۱۲۰ درصدی تا تورم ۹ درصدی

سیاست‌های اقتصادی ترکیه که زمانی گرفتار نرخ‌های شدید تورمی بود، می‌تواند الگویی برای کشورهای نظیر ایران باشد.

کشور ترکیه با جمعیتی بالغ بر ۷۲ میلیون نفر، یکی از اقتصادهای قدرتمند قرن اخیر به شمار می‌رود، به طوری که رشد اقتصادی پایدار ۶ درصدی آن در ۵ سال اخیر رکوردی مثال‌زدنی برای بسیاری از اقتصادهای جهان به شمار می‌رود. ترکیه از کشورهایی است که در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ تورم شدید (Hyper Inflation) را تجربه نموده است، به طوری که نرخ تورم ترکیه در سال ۱۹۸۸ رقمی نزدیک به ۱۲۰ درصد بود که این نرخ با نوسان‌های پله‌ای خود، مجدداً در سال ۹۶ به ۱۱۰ درصد رسید. با افزایش شدت تورم، ارزش لیره ترکیه به شدت کاهش یافت و عملاً قدرت مبادله واحد پولی ترکیه از بین رفت. در آن زمان، یک بطری آب آشامیدنی و یک بلیط ورودی به سینما در استانبول، به ترتیب به قیمت ۳۰۰ هزار و ۷ میلیون و ۵۰۰ هزار لیره در بازار کاملاً رسمی به فروش می‌رسید. با توجه به این امر، مشکلات بسیاری برای اقتصاد ترکیه به وجود آمد؛ مشکلات ناشی

سیاست‌های اقتصادی ترکیه که زمانی گرفتار نرخ‌های شدید تورمی بود، می‌تواند الگویی برای کشورهای نظیر ایران باشد.

از محاسبه صفرهای طولیل در حسابداری ملی و عدم توان پاسخ‌گویی لیره ترکیه به ارزش مبادلات جاری این کشور، مسؤولان اقتصادی ترکیه را بر آن داشت تا به حذف ۶ صفر از پول ملی خود اقدام نمایند. اما نکته حایز توجه در این مسأله آن است که اقتصاد ترکیه قبل از تعویض واحد پولی ناکارآمد خود، اقدامات اساسی در کنترل تورم صورت داد و ظرفیت توریست‌پذیری خود را نیز به طرز چشمگیری افزایش داد. در حال حاضر و براساس آمار منتشره از سازمان ملل، رقمی بالغ بر ۲۷ میلیون و ۳۰۰ هزار

نفر توریست در سال ۲۰۰۷ از ترکیه بازدید نمودند که معادل ۱۹ میلیارد دلار، درآمد ارزی را به اقتصاد ترکیه تزریق کرده‌اند. به علاوه تحول شگرف صنایع در ترکیه در قرن اخیر، به گونه‌ای بوده که در حال حاضر، ترکیه به عنوان یکی از ۲۰ کشور صنعتی دنیا به حساب می‌آید. صادرات بخش نساجی در کنار پالایش نفت و صنایع غذایی به همراه قدرت صنایع خودروسازی و آرایشی-بهداشتی این کشور، مهمترین ارکان قدرت اقتصادی ترکیه به شمار می‌روند، به طوری که کل صنایع ترکیه، رقمی بالغ بر ۹۴ درصد ارزش صادرات این کشور را به خود اختصاص می‌دهد. همچنین در اختیار داشتن سهم ۲۰ درصدی صنایع در اشتغال از دیگر نقاط قابل اتکای این کشور به حساب می‌آید. در حال حاضر، تورم ترکیه تک رقمی است و در کنار موفقیت‌های بخش صنعتی که همگی با حمایت از بخش خصوصی پدید آمده، به گسترش قدرت اقتصادی خود بر مبنای خدمات بانکی و مالی، ارتباطات و ساخت‌وساز پرداخته است.

اقتصاد ایران، متفاوت

اما اقتصاد کشورمان علیرغم منابع و پتانسیل‌های به مراتب بیشتر از کشوری چون ترکیه، کاملاً متفاوت با اقتصاد این کشور قرار دارد. در مقام مقایسه دو کشور، عدم توجه به بخش خصوصی در کنار حمایت‌های اندک و ناچیز از صادرکنندگان غیرنفتی از مواردی است که به عدم ثبات اقتصاد ملی ایران دامن‌زده است. عدم تعامل ایران با اقتصادهای پیشرفته که به کاهش ورود سرمایه به کشور - در کنار فرار سرمایه‌ها - می‌انجامد، معضل دیگری است که بر ثبات پول ملی ایران تأثیر گذاشته است. قلت ورود سرمایه به کشور منجر به رکود دیگری در تولیدات اقتصادی و صنعتی ایران شده است که همین امر در کنار مشکلات تراز بازرگانی کشور به کاهش نسبی تراز پرداخت‌ها منجر شده که نتیجه آن، چیزی جز کاهش ارزش پول ملی نخواهد بود. با توجه به این مسأله و البته درآمدهای ارزی حاصل از نفت که همواره سرپوشی بر سیاست‌های غلط ارزی ایران بوده، به هیچ‌وجه نمی‌توان وضعیت و چشم‌انداز مناسبی را برای اقتصاد ایران ترسیم کرد. در نهایت یادآور می‌شویم که برای رسیدن به رقبایی چون ترکیه که در حال دستیابی به پول قدرتمندی در اقتصاد بین‌الملل هستند، کاهش تورم، تغییر نظام ارزی کشور، انضباط پولی و مالی، تدوین قوانین جدید بانکداری و حمایت هرچه بیشتر از بخش خصوصی، مهمترین اقداماتی است که می‌باید هرچه زودتر در آنها تحولاتی اساسی پدید آورد. ■